ફોજદારી કેસ નં.૨૬૨૭૧/૨૦૨૨

આંક-૧ લગત હુકમ

૧. આ કામે આરોપી વિરૂધ્ધ ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ-૧૮૮,૨૬૯ તથા ધી એપેડેમીક ડીસીઝ એકટ ૧૮૯૭ ની કલમ-૩ મુજબના ગુનાનું તહોમત મૂકેલ છે. ધી એપેડેમીક ડીસીઝ એકટ ૧૮૯૭ ની કલમ-૩ આ એકટમાં સજાને જોગવાઈ નથી પરંતુ આ એકટમાં જણાવેલ છે કે આ કલમ અન્વયે ગુનો સાબીત થાય ત્યારે ઈ.પી.કો. કલમ ૧૮૮ માં જણાવેલ સજાને પાત્ર બનશે. જેથી એપેડેમીક એકટની કલમ ૩ અને ઈ.પી.કો. કલમ ૧૮૮ ને સાથે વાંચતા એક જ ગુનો બનેલાનો આક્ષેપ છે. ના ગુન્હાઓ અંગેનું ચાર્જશીટ કરવામાં આવેલ છે.

૨. આ તબકકે, નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટે તાજેતરમાં, ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ-૧૮૬, ૧૮૮, ૧ ૮૯, ૨૬૯, ૨૭૦, ૫૦૪, ૫૦૬(૨) તેમજ ગુજરાત પોલીસ એકટની કલમ-૧૩૫ તથા ડીઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટની કલમ-૫૧(એ) મુજબના ગુન્હાઓ અંગેના સંજ્ઞાન બાબતે, ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતાની કલમ-૧૯૦, કલમ-૧૯૫(૧)(ક)(૧) તેમજ નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના દોલતરામ વિરૂધ્ધ સ્ટેટ ઓફ પંજાબ એઆઈરા, ૧૨૦૬ ના ચુકાદામાં પ્રસ્થાપિત કરવામાં આવેલા સિધ્ધાંતો લક્ષમાં લઈને, એવું ઠરાવવામાં આવેલ છે કે, **<u>ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતાની કલમ-૧૯૫ ફરજીયાત સ્વરૂપની છે તેમજ સદરહું ગુન્હાઓ ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ-૧૭૨ થી ૧૮૮ થી છુટા પાડી શકાય નહીં</u>** તેવા (INSEPARABLA) અને તે ગુન્હા સાથે ''સંબંધિત'' ફરીયાદ, કોર્ટ અથવા જાહેર સેવકે કરવાની રહે છે, જે સંદર્ભે પારા-૦૯, ૧૦ ધ્યાને લેવા જરૂરી છે, જે નીચે મુજબ છે.

2021 (0) AIJEL-HC 243380
Suresh Ramanbhai Patel
Versus
State Of Gujarat
CRIMINAL MISC. APPLICATION No.5434 of 2017;

9. Considering the principle rendered in Daulat Ram’s case (supra), the law can be summarised to the effect that there must be a complaint by the public servant whose lawful order has not been complied with and such complaint must be in writing. **<u>The provision of Section 195 Cr.P.C. are mandatory in nature and the non-comliance there of would vitiate the prosecution and all other consequential orders.</u>** The Court cannot assume cognizanceof the case without such complaint. In the absence of such a complaint, the trial and coviction will be void ab initio being without jurisdiction.

10. In the present cases, apart from invocation of Sections 172 to 188 of IPC, <u>offences</u> under <u>other Sections</u> of the Indian Penal code as also the Gujarat Police Act and Disaster

Management Act have been invoked. The 'test' whether there is non-comliance of the provision of Section 195 Cr.P.C. or not is whether the facts disclose 'PRIMARILY' and 'essentially' an offence for which a complaint of the 'Court' or of a 'public servant' is required.

The provision of **Section 195 Cr.P.C. cannot** be 'evaded' by desribing the offences as one being punishable under **some other sections** of IPC, though in **truth and substance, the offence 'falls'** in a **category** mentioned in Section 195 Cr.P.C.

In the cases on hand, the facts suggest that the offences, other than one punishable under Sections 172 to 188 of IPC, are **"INSEPARABLE"** and are **RELATED** to **the offence** for which a complaint of the Court or of a public servant is required or is mandatory. In the present cases, admittedly, no such complaint has been given and thus, the provision of Section 195 Cr.P.C. have not been complied with. Under the circumstances, the impugned complaints deserve to be quashed and set aside on this ground alone.

૩. આમ, ઉપરોકત ચુકાદામાં પ્રસ્થાપિત કરવામાં સિધ્ધાંતોની સાથોસાથ, નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલત દ્ધારા નીચેના ચુકાદામાં સ્પષ્ટ ઠરાવવામાં આવેલ છે કે, કલમ–૧૯૫ ની ફરજિયાત જોગવાઈનું પાલન કરવામાં આવેલ ન હોય અને સંજ્ઞાન લઈ, તે કેસની ઈન્સાફી કાર્યવાહી આગળ ચલાવવામાં આવે તો, તે શરૂઆતથી જ હકુમત વગરની છે.

1962 (0) AIJEL-SC-7349

Daulat Ram

Versus

State of Punjab And Haryana,

4. Now the offence u/s.182 of the Penal Code, if any, was undoubtedly complete when the appellant has moved the Tehsildar for action. sec.182 does not require that action must always by taken if the person who moves the public servant knows or believes that action would be taken. In making his report to the Tehsildar therefore if the appellant believed that some action would be taken (and he had no reason to doubt that if would not) the offence under that section was complete. It was therefore incumbent, if the prosecution was to be launched, that the complaint in writing should be made by the Tehsildar as the public servant concernedin this case, On the other hand what we find is that the complaint by the Tehsildar was not filed at all but a charge sheet was put in by the Station House Officer. The learned counsel for the State Government tries to support the action by submitting that sec.195 has been complied with inasmuch as when the

allegation has been disapproved the letter of the Supritendent of Police was forwarded to the Tehsildar and he asked for “a calendar” (Sic This stated that this satisfies the requirements of sec.195. **In our opinion, this is not a due comliance with the provisions of that section. What the section Contemplates is that the complaint must be in writing by the public servant concerned and there is no such compliance in the present case.** The cognizance of the case was therefore wrongly assumed by the court without the complaint in writing of the public servant namely the Tehsildar in this case.” **The trial was thus without Jurisdiction ab intio and the conviction cannot be maintained.**

5. The appeal is therefore allowed and **the conviction** of the appelant and the sentence passed on him are set aside.

૪. આમ, ઉપરોકત ચુકાદામાં પ્રસ્થાપિત કરવામાં સિધ્ધાંતોની સાથોસાથ, નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલત ધ્વારા નીચેના ચુકાદામાં સ્પષ્ટ ઠરાવવામાં આવેલ છે કે, કલમ–૧૯૫ ની ફરજિયાત જોગવાઈનું પાલન કરવામાં આવેલ ન હોય અને સંજ્ઞાન લઈ, તે કેસની ઈન્સાફી કાર્યવાહી આગળ ચલાવવામાં આવે તો, તે શરૂઆતથી જ હકુમત વગરની છે.

1962 (0) AIJEL-SC-7349

Daulat Ram

Versus

State of Punjab And Haryana,

4. Now the offence u/s.182 of the Penal Code, if any, was undoubtedly complete when the appellant has moved the Tehsildar for action. sec.182 does not require that action must always by taken if the person who moves the public servant knows or believes that action would be taken. In making his report to the Tehsildar therefore if the appellant believed that some action would be taken (and he had no reason to doubt that if would not) the offence under that section was complete. It was therefore incumbent, if the prosecution was to be launched, that the complaint in writing should be made by the Tehsildar as the public servant concernedin this case, On the other hand what we find is that the complaint by the Tehsildar was not filed at all but a charge sheet was put in by the Station House Officer. The learned counsel for the State Government tries to support the action by submitting that sec.195 has been complied with inasmuch as when the allegation has been disapproved the letter of the Supritendent of Police was forwarded to the Tehsildar and he asked for “a calendar” (Sic This stated that this satisfies the

requirements of sec.195. **In our opinion, this is not a due comliance with the provisions of that section. What the section Contemplates is that the complaint must be in writing by the public servant concerned and there is no such compliance in the present case.** The cognizance of the case was therefore wrongly assumed by the court without the complaint in writing of the public servant namely the Tehsildar in this case.” **The trial was thus without Jurisdiction ab intio and the conviction cannot be maintained.**

5. The appeal is therefore allowed and **the conviction** of the appelant and the sentence passed on him are set aside.

પ. આમ, ઉપરોકત ચુકાદામાં નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટ ધ્વારા પ્રસ્થાપિત કરવામાં આવેલ સિધ્ધાંતો ધ્યાને લેતાં, આ કામે પણ ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતાની કલમ–૧૯૫ ની ફરજિયાત જોગવાઈનું પાલન કરવામાં આવેલ નથી તેમજ ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ–૧૮૮ ની સાથે અન્ય ગુન્હો જે છુટો (INSEPARABLA) પાડી શકાય નહીં તેવો છે ત્યારે તે ગુન્હાનું પણ સંજ્ઞાન લઈ શકાય નહી અને જો સંજ્ઞાન લઈ, ઈન્સાફી કાર્યવાહી આગળ ચલાવવામાં આવે તો, ઉપરોકત નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદામાં પ્રસ્થાપિત થયેલ સિધ્ધાંત મુજબ, તે કેસની કાર્યવાહી શરૂઆતથી હકુમત વગરની છે. તેવા સંજોગોમાં, આ કાયદાની કલમ–૨૫૮ મુજબ, હાલના કેસની ઈન્સાફી કાર્યવાહી બંધ કરી નીચે મુજબનો આખરી હુકમ કરવામાં આવે છે.

<u>–: આખરી હુકમ :–</u>

૧). આમ,આરોપી સામેના ગુનામાં કોગ્નીઝન્સ લેવા અંગે સી.આર.પી.સી. ૧૯૫ નો બાધ નડતો હોવાથી આરોપી સામે કોગ્નીઝન્સ લેવામાં આવતુ નથી અને કેસની કાર્યવાહી બંધ કરવામાં આવે છે.

૨). વધુ સ્પષ્ટતા કરવામાં આવે છે કે, જે જાહેરનામાનો ભંગ થયેલ છે તે જાહેરનામુ બહાર પાડનાર વ્યકિત અથવા તે વ્યકિત જેના તાબામાં આવતા હોય તે તે વ્યકિત હકુમત ધરાવતી કોર્ટમાં નવેસરથી સી.આર.પી.સી. માં જણાવેલ સમય મર્યાદાને આધિન ફરીયાદ દાખલ કરવા સામે આ હુકમથી કોઈ બાધ આવશે નહીં.

તારીખ: ૨૬/૦૬/૨૦૨૨
સુરત.

(કુ.શ્રધ્ધા.એન ફાળકી)
આઠમા એડી.સીવીલ જજ અને જયુડી.મેજી.ફ.ક, સુરત.
CODE NO.01579